

A Fővárosi Ítéltábla az Egerszegi Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen vállalkozási díj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. június 11-én kelt 8.G.40.468/2012/29. számú ítélete ellen a felperes által benyújtott fellebbezés és az alperes által benyújtott csatlakozó fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

### í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000,- (Ötszázezer) Ft + áfa másodfokú rész-ügyvédi munkadíjat.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes és a **Sch...-F....** Kft. 2010. október 1-jén konzorciumi megállapodást kötöttek a **B....** és Térsége Szennyvíz Önkormányzati Területfejlesztési Társulás területén csatornahálózat, szennyvíztisztító telep és gyűjtőaknak építése, valamint kiviteli tervezés vonatkozásában közös ajánlat készítésére és közbeszerzési eljárás keretében pályázat benyújtására **B....** 2010 Konzorcium néven. A felek a megállapodás 2. pontjában a konzorcium vezetésével az alperest bízták meg. A megállapodás 4. pontjában a tagok részesedését a projektben 50-50 %-ban határozták meg. A megállapodás 5. pontja értelmében a **Sch...-F....** Kft. feladata az ajánlatkészítés, biztosításkötés, tervezés, anyagok beszerzése, ellenőrző vizsgálatok és a kivitelezés 50 %-a; míg az alperes feladata a banki finanszírozás, biztosítékok nyújtása, tervezés és a kivitelezés 50 %-a volt.

A **B....** és Térsége Szennyvíz Önkormányzati Területfejlesztési Társulás és a **B....** 2010 Konzorcium között 2010. október 29-én jött létre a fővállalkozói építési szerződés, amelyet 2011. február 25-én és 2011. május 31-én módosítottak.

A felek a konzorciumi megállapodást 2010. november 30-án kiegészítették, annak 3. pontjában rögzítették, hogy a tagok a vállalkozási szerződésben, illetve a konzorciumi megállapodásban foglalt feladataikat saját finanszírozásból valósítják

meg, a tagok részesedését, illetve a feladatok egymás közötti felosztását a konzorciumi megállapodás szabályozta. A konzorciumi megállapodásban foglalt feladataik arányában jogosultak a tagok a vállalkozási szerződésben rögzített vállalkozási díj megosztására. A felek kijelentették, hogy mindkét tag maga felel minden olyan kötelezettségért, amelyért a konzorciumi megállapodás alapján őt terhelő feladatok teljesítése érdekében harmadik felekkel köt, ideértve az igénybe vett alvállalkozók teljesítését. A 4. pontban rögzítették, hogy a tagok az általuk igénybe vett alvállalkozókkal szemben önállóan, a saját nevükben jogosultak szerződést kötni, a konzorcium nevében vállalkozói, alvállalkozói szerződés megkötésére kizárólag a konzorcium vezető jogosult.

A felperes a **Sch...-F....** Kft.-vel szállítási szerződéssel vegyes vállalkozási szerződést kötött 2011. február 22-én a **B....** és Térsége Szennyvíz Önkormányzati Területfejlesztési Társulás területén csatornahálózat, szennyvíztisztító telep és gyűjtőaknák építése, valamint kiviteli tervezése című projekt keretében szennyvíztisztító telep PMT berendezésének komplett szállítására, illetőleg a beszereléshez és beüzemeléshez nyújtott helyszíni tanácsadásra. A szerződő felek a díjat 328.800,- euróban határozták meg. A szerződés 5.10. pontjában a **Sch...-F....** Kft. hozzájárult ahhoz, hogy a jogos követeléseit a kivitelező konzorcium vezetője, az alperes, közvetlenül a vállalkozónak fizesse meg a szerződésben rögzített feltételeknek megfelelően.

A felperes a berendezés szállítását és a vállalkozási munkák elvégzését követően a vételárról, a vállalkozási díjról számlákat állított ki, 2011. április 30-án 197.280,- euróról 04/0003 sorszám alatt, 2011. június 30-án 65.760,- euróról 06/0006 sorszám alatt és 2011. november 11-én 65.760,- euróról 11/00014 sorszám alatt.

A felperes jogi képviselője 2011. szeptember 19-én a **Sch...-F....** Kft.-t felszólította 8 napon belül az első két részszámla összegének, valamint a két részszámla utáni késedelmi kamatának, összesen 268.685,- euró megfizetésére. A felperes jogi képviselője 2011. szeptember 30-án ismételt felszólította a **Sch...-F....** Kft.-t az első két részszámla összegének és késedelmi kamatainak a megfizetésére.

A **B....** és Térsége Szennyvíz Önkormányzati Területfejlesztési Társulás területén a csatornahálózat, szennyvíztisztító telep és gyűjtőaknák építése projekt beruházás építési munkáinak a műszaki átadás-átvételi eljárásáról 2011. október 25-én felvett jegyzőkönyv szerint a létesítmény műszaki átadás-átvételi eljárása lezárásra került, a megrendelő átvette a létesítményt, az üzembe helyezésnek nem volt akadálya.

A felperes jogi képviselője 2011. október 27-én felszólította az alperest mint a konzorcium egyetemlegesen felelős tagját 8 napon belül az első két részszámlájának és késedelmi kamatának, összesen 272.111,- euró megfizetésére.

Az alperes jogi képviselője 2011. december 8-án adott válaszában arról tájékoztatta a felperes jogi képviselőjét, hogy a **Sch...-F....** Kft. nem volt jogosult a konzorcium nevében szerződést kötni, illetve az alperes nevében bármilyen formában kötelezettséget vállalni. Az alvállalkozói szerződés tanúsága szerint a szerződést a **Sch...-F....** Kft. a saját nevében kötötte. A fizetési kötelezettség jogalapját, összecszerúságát az alperes vitatta, arra hivatkozott, hogy minden esetben szerződésszerűen teljesített a **Sch...-F....** Kft. felé a közöttük létrejött vállalkozási szerződés alapján. A projekt befejezése kapcsán a pénzügyi elszámolás még nem zárult le teljes körűen, ezért türelmet kért a helyzet tisztázásáig és a kialakult

helyzet mielőbbi rendezése érdekében vállalta felvenni a kapcsolatot a **Sch...-F.... Kft.-vel**.

Az alperes és a **Sch...-F.... Kft.** 2011. december 20-án megállapodást kötöttek, amelynek 2. pontjában rögzítették, hogy a vállalkozási szerződésben vállalt feladataikat teljesítették, amelyre tekintettel az építető a teljesítést átvette. A megállapodás 3. pontja szerint a **Sch...-F.... Kft.** végszámláját 60.745.387,- Ft értékben kiállította, a végszámlát a vállalkozási szerződés teljesítése alapján a **Sch...-F.... Kft.-vel** szemben korábbi számla alapján fennálló 5.000.000,- Ft összegű tartozásának a teljesítését rögzítették, továbbá az engedményezésekre tekintettel a **Sch...-F.... Kft.** alvállalkozói, a **T.... Kft.**, a **C... Tech Kft.** és a **...-Profi Kft.** részére közvetlenül teljesítette az alperes a vállalkozási díjakat. A megállapodás 3. pontjában rögzítették, hogy a konzorciumi megállapodás, illetve a vállalkozási szerződés alapján a **Sch...-F.... Kft.-t** illető vállalkozási díjjal az alperes teljes körűen elszámolt és a **Sch...-F.... Kft.** részére járó vállalkozási díjat teljes egészében határidőben teljesítette. A felek közötti jogviszonyból eredően az alperessel szemben további igény nem áll fenn, és a **Sch...-F.... Kft.** ilyen követelést a jövőben sem támaszt. A megállapodás 4. pontjában a **Sch...-F.... Kft.** az általa igénybe vett alvállalkozók kifizetéséért teljes körű kötelezettséget vállalt.

A fizetési meghagyásból ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a felperes a keresetében az alperest 328.800,- euró szállítási és vállalkozási díj, ebből 197.280,- euró után 2011. július 1. napjától, 65.760,- euró után 2011. szeptember 1. napjától és 65.760,- euró után 2011. november 27. napjától a kifizetésig járó a Ptk. 301/A. §-ában meghatározott mértékű késedelmi kamata és perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Kereseti kérelmének jogcímeiként a Ptk. 298. § a) pontját, a Ptk. 568. §-át, a Ptk. 574. §-át és a Ptk. 301/A. §-át, valamint a Ptk. 379. § (1) bekezdését, a Ptk. 389. §-át és a Ptk. 397. § (1) bekezdését jelölte meg.

Arra hivatkozott, hogy a **Sch...-F.... Kft.-vel** 2011. február 22-én szállítási szerződéssel vegyes vállalkozási szerződést kötött, amelyet teljesített, a projekt műszaki átadás-átvétele megtörtént, azonban a **Sch...-F.... Kft.** az általa kiállított számlákat többszöri felszólítás ellenére sem fizette ki, annak ellenére, hogy az általa kiállított és befogadott számlákat nem vitatta.

Hivatkozott arra, hogy a projekt megvalósítását az alperes konzorcium keretében vállalta, amely a Ptk. 568. §-ában meghatározott polgári jogi társaságnak minősül. Erre tekintettel a Ptk. 574. §-a szerint a társasági tevékenységből eredő tartozásokért harmadik személyekkel szemben a tagok felelőssége egyetemleges. Álláspontja szerint a felelősség korlátozása érvénytelen, az egyetemleges felelősség korlátlan. Hivatkozott a Ptk. 234. § (1) bekezdés alapján a konzorciumi megállapodás kiegészítése 3. pontjának jogszabályba ütközésére, amely a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis. Másodlagosan vitatta a konzorciumi megállapodás kiegészítésének a valódiságát, mert annak létezéséről és tartalmáról sem a felperesnek, sem az alperes ügyvezetőjének nem volt tudomása. Az irat valódiságának bizonyítása - álláspontja szerint - kizárólag igazságügyi írásszakértő kirendelése útján lehetséges, ezért amennyiben erre nem kerül sor, úgy kérte ezt az okiratot figyelmen kívül hagyni.

Hivatkozott a felperes a Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján a 2011. december 20-i

megállapodás 4. pontjának a semmisségére, a Ptk. 200. § (2) bekezdése és a Ptk. 4. § (1) bekezdésére utalással. A megállapodás létrejöttének időpontjában a felperes már bejelentette az alperessel szemben fennálló perbeli követelését a 2011. október 27-én kelt fizetési felszólítással, továbbá ebben az időpontban a **Sch...-F....** Kft. fizetéseképtelensége általánosan ismert volt, ezért a megállapodás 4. pontja az alperes felelősségének rosszhiszemű, utólagos elhárítására irányult.

Előadta, hogy a felperest nem tájékoztatták a konzorciumi megállapodás kiegészítéséről, módosításáról a konzorcium tagjai, ezért az alperes felelősségének korlátozása vele szemben nem érvényes.

Állításainak alátámasztásaként hivatkozott az EBH 2011/2373, a BDT 2011/2608 és a BH 2004/464 számú eseti döntésekben foglaltakra.

Az alperes az ellenkérelmében a felperes keresetének az elutasítását és perköltségben történő marasztalását kérte, a felperes követelésének jogalapját és összecszerúságát is vitatta.

Arra hivatkozott, hogy a felek között nem jött létre jogviszony, amely alapján az alperes fizetéssel tartozna. Az alperes és a **Sch...-F....** Kft. között nem jött létre polgári jogi társaság, ezért egyetemleges felelősség sem terheli a felperessel szembeni tartozásért. Amennyiben a bíróság a felek kapcsolatát polgári jogi társaságként értékelné, úgy arra hivatkozott, hogy érvényesen kizárta a **Sch...-F....** Kft. alvállalkozóival szembeni egyetemleges felelősségét. Vitatta továbbá a késedelmi kamat fizetésének kezdő időpontját és a perköltség összegét, ez utóbbinak a mérséklését kérte. Hangsúlyozta, hogy a konzorciumi megállapodást azért kötötték, hogy megfeleljenek az ajánlatban támasztott alaki és formai feltételeknek, nem pedig azért, hogy polgári jogi társaságot hozzanak létre. Az egyetemleges felelősség vállalását hangsúlyozottan csak az ajánlatkérő felé követelte meg a szerződés. A **Sch...-F....** Kft. közbeszerzési jogi értelemben az alperessel közös ajánlattevőként, polgári jogi értelemben a tényleges teljesítéssel és pénzügyi elszámolással bizonyítottan az alperes alvállalkozójaként vett részt a projekttel kapcsolatos munkák kivitelezésében. A felek önállóan és egyénileg végezték a munkákat, adott esetben a saját munkájukat alvállalkozók bevonásával végezték el, együttműködési kötelezettsége a **Sch...-F....** Kft.-nek és az alperesnek a Ptk. 393. § (3) bekezdésében foglaltak szerint áll fenn. A felek vagyont nem bocsátottak közös rendelkezésre, az eredményt nem kezelték közös tulajdonként. Az alvállalkozói szerződések az egyes tagok feladatköréből tartozó munkák megvalósítására jöttek létre, így az nem értelmezhető a konzorcium tevékenységéből származó kötelezettségvállalásként, hanem az egyes tagok tevékenységéhez fűződő vállalásként. A feladataikat a konzorciumi tagok saját finanszírozásból valósították meg. Mindkét tag maga felelt minden olyan kötelezettségért, amelyet a konzorciumi megállapodás alapján őt terhelő feladatok teljesítése érdekében harmadik felekkel kötött. A közös kockázatviselés a Ptk. 571. §-a értelmezése alapján az eredményen, nyereségen vagy veszteségen való osztozást feltételez, ez pedig csak a felek által közösen vezetett elszámolás mellett valósítható meg. A közös költségvetés az eredménymegosztás technikai előfeltétele, mivel a bevételekkel és kiadásokkal való elszámolást követően állapítható meg eredmény. Közös tevékenység az alperes álláspontja szerint nem

állt fenn, ennek hiányában közös tevékenységből eredő követelés sem állapítható meg.

Kifejtette, hogy a Ptk. 574. §-ában foglalt felelősségi szabály korlátozható. Utalt a Ptk. 200. § (1) bekezdésében foglaltakra, amely szerint a szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha a jogszabály az eltérést nem tiltja. A konzorciumi megállapodásban nem rögzített kérdések írásba foglalásaként került sor a konzorciumi megállapodás kiegészítésére, melyet a meghallgatott tanúk, a szerződő felek képviseletében, az alperes székhelyén, **Sz. Cs.** ágazati igazgató irodájában írták alá. Álláspontja szerint a konzorciumi megállapodás kiegészítése érvényes szerződés, amely hitelt érdemlően bizonyítja a felek szándékát.

A Fővárosi Törvényszék a 2013. június 11-én kelt 8.G.40.468/2012/29. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 2.540.000,- Ft ügyvédi munkadíjat.

Határozata indokolása szerint elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az alperes és a **Sch...-F.... Kft.** között 2010. október 1-jén kötött konzorciumi megállapodás tartamát tekintve megfelel-e a polgári jogi társaságnak. A konzorciumi megállapodás és annak kiegészítése alapján az elsőfokú bíróság álláspontja szerint megállapítható, hogy a felek a közös gazdasági érdekeik elérése érdekében a tevékenységeik összehangolását határozták el. Ezt támasztja alá a nyereség, azaz a vállalkozási díj felosztása, amely az elvégzett feladattal arányos. Ugyanakkor a feladatok elvégzését a tagok saját maguk vállalták finanszírozni és egyetemleges kötelezettséget a megrendelő felé vállaltak. Polgári jogi társaságot a felek közös gazdasági érdekeik előmozdítására és erre irányuló tevékenységük összehangolására a vagyoni hozzájárulás nélkül is létrehozhatnak. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint koordinatív jellegű polgári jogi társaság jött létre a **Sch...-F.... Kft.** és az alperes között, amelynek nem kritériuma a közös gazdálkodás, ugyanakkor közös gazdasági érdekeik vannak, amelynek elérése érdekében az erre irányuló, ezt elősegítő tevékenységet összehangolják. A közbeszerzési eljáráson történő együttes indulás és annak elnyerését követően kötött fővállalkozói építési szerződésben foglalt feladatok elvégzése igazolja a közös gazdasági érdekeiknek a fennállását. A konzorciumi megállapodás kiegészítésének 3. pontjában rögzítették a felek, hogy az általuk vállalt feladatokat saját finanszírozásból valósítják meg és minden olyan kötelezettségért, amely a konzorciumi megállapodás őt terhelő feladatok teljesítése érdekében harmadik felekkel köt, minden tag maga felel, ideértve különösen az igénybe vett alvállalkozók teljesítését.

A felperes a konzorciumi megállapodás kiegészítés 3. pontjának semmisségére hivatkozott. A polgári jogi társaságra vonatkozó rendelkezések között a Ptk. meghatározza azokat a rendelkezéseket, amelyektől való eltérés semmisnek tekintendő.

Az elsőfokú bíróság ezért nem osztotta a felperesnek a konzorciumi megállapodás kiegészítés 3. pontja semmisségére vonatkozóan kifejtett jogi álláspontját, mert ez a rendelkezés nem ütközik a Ptk. 574. §-ába, figyelemmel arra, hogy a Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében a konzorciumi tagok eltérhettek ettől a rendelkezéstől. Azokban az esetekben, amelyekben az eltérő megállapodás nem lehetséges, a Ptk.

az adott rendelkezésektől való eltérő megállapodás semmisségét állapította meg, így a Ptk. 572. § (4) bekezdésében és a Ptk. 573. § (1) bekezdésében.

A konzorciumi megállapodás kiegészítésének valóságát vitató felperesi állítással szemben **Sch. J. R.** a **Sch...-F.... Kft.**-nek a volt tulajdonosa és ügyvezetője, **Sz. Cs.** az alperes ágazati igazgatója, **S. K.** az alperes gazdasági igazgatója, akik a megállapodást aláírták és tanúvallomásukban megerősítették a konzorciumi megállapodás kiegészítésén az aláírásukat, valamint a megállapodása aláírásának a körülményei tárgyában, az aláírás helyét illetően is azonosan nyilatkoztak. A Pp. 166. § (1) bekezdése alapján a bizonyítási eszközök közül az alperes a tanúk vallomásra hivatkozott, melyek alátámasztották a konzorciumi megállapodás kiegészítésének a valóságát, ezen túlmenően csatolta az aláírási címpéldányokat, így nem merült fel olyan körülmény, amely a felperes által hivatkozott írásszakértő eljárását indokolta volna.

Ezt követően az elsőfokú bíróság a 2011. december 20-i megállapodás 4. pontjának semmisségét vizsgálta. Ebben a megállapodásban a konzorciumi tagok elszámoltak egymással és e megállapodás alapján megállapítható volt az is, hogy az engedményezési szerződés alapján az alperes közvetlenül teljesített a **Sch...-F.... Kft.**-nek a megállapodásban meghatározott alvállalkozói részére. A Ptk. 4. § (1) bekezdésére figyelemmel nem volt megállapítható az alperes részéről olyan magatartás, amellyel a kötelezettsége teljesítése során az együttműködési kötelezettségét megszegte volna. Figyelemmel arra, hogy a **Sch...-F.... Kft.** a konzorciumi megállapodásból eredő, őt megillető díjigény tekintetében a felperest megillető díj összegéig nem adott engedményezést, ezért engedményezés hiányában nem kerülhetett sor a 2011. december 20-i megállapodásban foglalt díj fizetése alkalmával a felperes részére az őt megillető vételár és vállalkozási díj tekintetében alperes részéről a teljesítésre önmagában az, hogy a felperes és a **Sch...-F.... Kft.** közötti vállalkozási szerződés 5.10. pontjában a **Sch...-F.... Kft.** hozzájárult ahhoz, hogy a felperest megillető követeléseit a kivitelező konzorcium vezetője közvetlenül a felperesnek fizesse meg, az engedményezéshez nem elég, mivel ehhez a szerződés 5.8. pontjában foglalt engedményezésre lett volna szükség, ami azonban nem valósult meg. A 2010. november 30-án kelt konzorciumi megállapodás 3. pontjával összhangban a felperes és a **Sch...-F.... Kft.** között létrejött szerződés 5.9. pontjában és az 5.10. pontjában foglaltak megvalósítására lett volna szükség, azaz az alperesnek a felperes részére történő teljesítéshez a **Sch...-F.... Kft.** engedményezése kellett volna. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a **Sch...-F.... Kft.** a felperessel kötött szállítási, vállalkozási szerződést nem a konzorcium képviselőjeként kötötte meg. Ezt támasztja alá, hogy a felperessel kötött vállalkozási szerződés 5.10. pontja a konzorciumi kiegészítő megállapodás 4. pontja mellett, amelyben a **Sch...-F.... Kft.** hozzájárult ahhoz, hogy a felperes követelését a konzorcium vezetője fizesse ki, azonban ez a hozzájárulás nem tekinthető engedményezésnek, ez ígéretet tartalmaz, amely önmagában az alperes fizetési kötelezettségét a felperes felé nem alapozza meg. Amennyiben a **Sch...-F.... Kft.** a konzorcium nevében járt volna el, akkor erre a rendelkezésre nem lett volna szükség, ugyanakkor a hozzájárulás mellett a **Sch...-F.... Kft.** nem adott engedményezést a felperest megillető vállalkozási díj kifizetésére a 2011. december 20-án kelt alperessel kötött megállapodás szerint, és kötelezettséget vállalt az általa

igénybe vett alvállalkozók felé a vállalkozási díj kifizetésére.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és a tanúvallomások alapján megállapítható, hogy nem került sor engedményezésre, amely a Ptk. 328. §-a alapján az alperes helytállási kötelezettségét megalapozná.

A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, míg az ügyvédi munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a alapján állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezést, az alperest csatlakozó fellebbezést nyújtott be.

A felperes a fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatásával az alperes keresete szerinti marasztalását és perköltség viselésére történő kötelezését; másodlagosan a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy a **Sch...-F.... Kft.** és az alperes között létrejött a Ptk. szerinti polgári jogi társaság, ugyanakkor az általa említett koordinatív jellegű polgári jogi társaságot a magyar jogrendszer nem ismeri. A Ptk. 568. § (1) bekezdése csak egyféle polgári jogi társaságról szól, a jogszabály a vagyoni helyzetével kapcsolatban enged kétféle megalakítási módot. A közös cél eléréséhez a jogszabály nem ír elő közös gazdasági tevékenységet. Hivatkozott ezzel kapcsolatban a Ptk.-hoz fűzött kommentárra és az elsőfokú eljárásban az ezzel kapcsolatban előterjesztett előkészítő irataiban foglaltakra, amelyből megállapítható, hogy a konzorcium tevékenysége a polgári jogi társaság tagjainak összehangolt együttműködésen alapuló tevékenység.

A Ptk. 574. §-a az egyetemleges felelősség fennállásához csak egy követelményt fűz: a tartozásoknak a társasági tevékenységből kell erednie, nem szűkíti le sem az egyetemleges felelősség körét, sem azt, hogy ki minősül harmadik személynek. Változatlanul fenntartotta azt a jogi álláspontját, hogy a tagok egyetemleges felelősségét érvényesen nem lehet kizárni. Az elsőfokú bíróság téves jogértelmezésével szemben a Ptk. 574. §-a kógens rendelkezést tartalmaz, sem a Ptk. egyéb szakaszai, sem a hozzáfűzött kommentár, sem más jogszabályok, illetve az irányadó bírói gyakorlat nem tartalmazzak ezt kiegészítő, módosító, illetve a polgári jogi társaság tagjainak egyetemleges felelősségét eltérő módon értelmezni vagy szabályozni engedő rendelkezéseket. Hivatkozott ezzel kapcsolatban a Ptk. 574. §-hoz fűzött kommentárra.

A Ptk. 200. § (1) bekezdését az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte, mert ez a jogszabályhely csak a szerződések tartalmának szabad megállapítására vonatkozik, a Ptk. 574. §-ára azonban nem. A Ptk. 574. §-a keretszabály, nem a szerződések szabadon meghatározható tartalmi elemeit szabályozza, hanem a felelősség kérdését, abban pedig a felek ettől eltérően érvényesen nem állapodhatnak meg. Amennyiben a Ptk. 200. § (1) bekezdése a Ptk.-nak a polgári jogi társaságra vonatkozó rendelkezéseire általánosan vonatkozna, akkor a Ptk. 571. § (1)

bekezdésének nem kellene külön „a társasági szerződés eltérő rendelkezése hiányában” fordulatot tartalmaznia. Ez a fordulat mutatja e szakasz diszpozitivitását, egyúttal annak hiánya az 574. § kógenciáját. A Ptk. 574. §-a eltérést megengedő fordulatot nem tartalmaz, ezért kógens rendelkezésétől eltérés nem lehetséges. Mindezt alátámasztja a BH 1992/24 számú eseti döntés.

A BDT 2001/2608 számú irányadó döntés érveléséből következik, hogy bármilyen szerződésmódosítás harmadik személyekkel szemben történő érvényességéhez azok tájékoztatása is szükséges. A tanúk előadásából is egyértelműen kiderült, hogy a konzorcium tagjai a konzorciumi megállapodás módosításáról, illetve kiegészítéséről a felperest nem tájékoztatták, azokról csak a jelen perben szerzett tudomást, ezért másodlagosan az alperes felelősségének korlátozása vele szemben ezért sem lehet érvényes.

Mindezt az elsőfokú bíróság a döntése meghozatalánál figyelmen kívül hagyta.

Az elsőfokú bíróság téves jogértelmezésével szemben a konzorciális megállapodás megkötésével az alperes és a **Sch...-F....** Kft. között létrejött a polgári jogi társaság, amellyel az alperes általános és egyetemleges felelőssége a törvény erejénél fogva beállt. Mindezekre tekintettel a konzorciumi megállapodás kiegészítése elnevezésű irattal a felek érvényesen nem zárhatták ki és nem is korlátozhatták az alperesnek az alvállalkozók, köztük a felperes követeléseivel szemben fennálló felelősségét. Mivel a konzorciumi megállapodás kiegészítésének 3. pontja jogszabályba ütközik, ezért az a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis, amelyre a Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján továbbra is hivatkozik.

A konzorciumi megállapodás kiegészítésének valódiságát továbbra is vitatta egyrészt azért, mert annak létezéséről a felperesnek nem, tartalmáról az alperes ügyvezetőjének nem volt tudomása; másrészt azért, mert a meghallgatott tanúk az aláírás tényén és helyén kívül a megállapodás kiegészítésének további körülményeiről egyáltalán nem tudtak nyilatkozni, ezért kérte, hogy a Pp. 197. § (1) bekezdése alapján ezen irat valódiságának bizonyítására igazságügyi írásszakértőt rendeljen ki az ítéletábra.

Az alperes és a **Sch...-F....** Kft. közti megállapodás 2011. december 20-án több, mint egy hónappal a perbeli követelés alapját képező beruházás átadás-átvételét követően jött létre. Ekkor a felperes már bejelentette az alperessel szemben fennálló perbeli követelését, továbbá az alperes tudomására hozta elhárító, elzárkózó álláspontját és általánosan ismert volt ebben az időpontban a **Sch...-F....** Kft. fizetéseképtelensége. Mindezek a körülmények, valamint az, hogy a megállapodásról a felperest nem tájékoztatták, álláspontja szerint egyértelműen bizonyítják, hogy a megállapodás 4. pontja kizárólag az alperes felelősségének rosszhiszemű, utólagos elhárítására irányult, amely a Ptk. 4. § (1) bekezdésébe ütközik. Az elsőfokú bíróság mindezt figyelmen kívül hagyva hozta meg a döntését. Mivel ezen megállapodás 4. pontja jogszabályba ütközik, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis, amelyre a Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján továbbra is hivatkozik. A megállapodás létrejöttének időpontja miatt értelmezhetetlen az elsőfokú bíróságnak az a véleménye, hogy a szállítási és vállalkozási szerződést a **Sch...-F....** Kft. nem a konzorcium képviselőjeként kötötte meg.

Kérte továbbá az ügyvédi munkadíj jelentős mérséklését, mivel az alperes képviselőjében kifejtett ügyvédi tevékenység nagy része felesleges volt, mert az ügy



főtárgyához érdemben nem kapcsolódott, és az elsőfokú bíróság is másra alapozta a döntését. Ugyanakkor az alperesi jogi képviselő tevékenységének ez a része jelentős többletmunkát okozott és a tárgyalás elhúzódását eredményezte. A perköltség mérséklését indokolja az is, hogy az alperes jogi képviselője az ügy érdemére vonatkozó észrevételeit is csak fokozatosan adta elő, bizonyítékait jelentős időeltéréssel csatolta be, amely szintén nagy mértékű többletmunkát okozott, több tárgyalás csak ezért vált szükségessé és az eljárás elhúzódását eredményezte.

Az alperes a csatlakozó fellebbezésben kérte az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának a megváltoztatásával annak megállapítását, hogy nem jött létre polgári jogi társaság az alperes részvételével.

Változatlanul fenntartotta azt az elsőfokú eljárásban is kifejtett álláspontját, hogy az alperes és a **Sch...-F.... Kft.** közötti jogviszony tartalmát érdemben kell vizsgálni és azt a korábbi eseti bírósági döntésekre hivatkozva nem lehet csak az alapján polgári jogi társasági szerződésnek minősíteni, hogy a felek az együttműködésük egyes szabályait konzorciumi megállapodásban rögzítették. Végig azt az álláspontot képviselte, hogy két vállalkozás megállapodása arról, hogy az azonos létesítményen, egy megrendelő számára teljesítendő építési, kivitelezési munkáikat koordinálják és egyben meghatározzák az egymással szembeni felelősségüket, valamint az egyes felek által elvégzendő feladatokat és megosztják az ezért járó vállalkozási díjat, nem eredményez szükségszerűen polgári jogi társasági jogviszonyt. Az alperes és a **Sch...-F.... Kft.** konzorciumi megállapodás elnevezéssel azért kötöttek szerződést, hogy közös ajánlattevőként elindulhassanak a tárgyi projektekre kiírt közbeszerzési eljáráson és annak elnyerése esetén a munkákat és a vállalkozási díjat felosszák egymás között. Ezen munkákat azonban a felek önállóan és egyénileg, adott esetben is egymástól függetlenül, a saját munkáik tekintetében alvállalkozó bevonásával végezték el. Tevékenységük során együttműködtek, ennek módját szerződésben is szabályozták, de az együttműködési kötelezettség a Ptk. 393. § (3) bekezdésében foglaltak szerint egyébként is kötelező lenne.

Jelen esetben a polgári jogi társaság egyik fogalmi eleme hiányzik, mégpedig a nyereségen vagy veszteségen való közös osztozás. Ahhoz, hogy a tagok nyereséget vagy veszteséget tudjanak deklarálni, a polgári jogi társaság tagjainak közös költségvetéssel kell rendelkezniük, amelyben foglalt költségeket a közös bevétel terhére együttesen számolják el, majd az így kialakult nyereséget osztják el. Álláspontja szerint ezért a polgári jogi társaság létrejöttéhez a vagyoni hozzájárulás szolgáltatása önmagában nem elegendő, a közös költségvetés megléte szükséges a közös kockázatviselés fennállásához, ahol az utóbbi a Ptk. 568-578. §-ában szabályozott polgári jogi társaság esetén elengedhetetlen elem a társasági jogviszony megállapíthatóságához. Jelen esetben az alperes és a **Sch...-F.... Kft.** nem eredményen, hanem bevételen osztoztak. A felek felosztották az elvégzendő munkákat és azt is meghatározták, hogy melyik fél mekkora összegű vállalkozási díjban részesül. Ezt követően mindkét félnek azokat a munkákat kellett elvégeznie, amelyik a megállapodásuk alapján az adott fél feladata volt. Az adott félre eső munkáért pedig a vállalkozási díjból rájuk eső részre voltak jogosultak anélkül, hogy arra a felosztást megelőzően együttesen költséget számoltak volna el. Ennek felelt

meg a konzorciumi megállapodás kiegészítése nevű megállapodás 3. pontja. A vállalkozási díj elszámolása során a felek a fő-alvállalkozói viszonynak megfelelően jártak el, ahol a **Sch...-F....** Kft. az általa elvégzett munkarészekről teljesítési igazolást állított ki, annak elfogadását követően pedig a teljesítésnek megfelelő összeget állíthatta számlába az alperes irányába. A megrendelővel kötött szerződésből származó pozitív eredmény így nem került a felek közös tulajdonába, hanem a konzorciumi felek saját költségelszámolásuk szerint realizálhattak eltérő mértékű nyereséget vagy veszteséget, ahol a nyereség vagy veszteség eltérő mértékét nem a felek közötti osztozási arány, hanem a felek saját költségeiben rejlő önálló kockázat mértéke határozta meg.

A felperes jogviszonya a **Sch...-F....** Kft.-vel az alperes számára tartalmilag nem volt ismert és kontroll tárgyát nem képezte. Álláspontja szerint ezért közös tevékenység nem állt fenn, ennek hiányában a felperes esetében közös tevékenységből eredő követelésről sem lehet beszélni. A konzorciumi tagok vagyont nem bocsátottak közös rendelkezésre, illetve a vagyoni értékű tevékenységet egymástól függetlenül közös kontroll nélkül szolgáltatták, az eredményt pedig nem kezelték közös tulajdonként.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének - csatlakozó fellebbezéssel nem támadott részében - a helybenhagyását.

A felek együttműködésének polgári jogi társaságnak minősítése esetén arra hivatkozott, hogy a konzorciumi szerződés kiegészítésének 3. pontjában kizárta a felelősségét a **Sch...-F....** Kft. alvállalkozóival szemben. A felperes állításával szemben nem az eltérést kell engedélyeznie az adott jogszabályhelynek, hanem az eltérést kellene tiltania ahhoz, hogy a rendelkezés kógensnek minősüljön. A Ptk. 200. § (1) bekezdése általános felhatalmazó rendelkezést tartalmaz, ezért azt a Ptk. 568-578. §-aira is alkalmazni kell.

A felek közötti felelősségi viszonyok rendezése mindenkor a szerződések alapvető tartalmába tatarozik, mivel a felek által kikötött jogok és kötelezettségek egyensúlya az ahhoz tartozó felelősség mértékével a polgári jog legalapvetőbb tétele. Ezért, ahol a jogok és kötelezettségek szabad megállapodás tárgyát képezik, ott ez a felelősség kérdésére is kiterjed. A konzorciumi tagok a megállapodásukban a harmadik személyekkel szembeni egyetemleges felelősséget kifejezetten kizáró rendelkezésben állapodtak meg, ezzel a Ptk. 574. §-ának a felelősségi szabályától érvényesen eltértek.

A felperes által a konzorciumi megállapodást kiegészítő okirat valódiságának vitatásával kapcsolatban hivatkozott a Pp. 197. § (2) bekezdésére és arra, hogy az okirat rendellenességére vagy hiányára a felperes nem tudott hivatkozni.

A 2011. december 20-án kötött megállapodás 4. pontjának felperes által állított érvénytelenség körében nem volt megállapítható az alperes részéről olyan magatartás, amellyel a kötelezettségek teljesítése során az együttműködési kötelezettségét megszegte volna.

A felperes által kért ügyvédi munkadíj mérséklésére nincs ok.

A felperes másodlagos fellebbezési kérelmének alátámasztásaként semmilyen nyilatkozatot vagy bizonyítékot nem terjesztett elő, indokát sem adta ezen kérelmének.

A felperes az alperes csatlakozó fellebbezésével kapcsolatban előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében - annak tartalma alapján - a csatlakozó fellebbezéssel érintett ítéleti indokolás helybenhagyását kérte.

A jogorvoslati kérelmek nem alaposak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást részben hiányosan állapította meg, azonban az felülbírálatra alkalmas és érdemben helyesen utasította el a felperes keresetét.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Baranya Megyei Bíróság 8.Fpk.02-11-000941/18. számú végzése alapján azzal egészíti ki, hogy a Shumann-Fischer Kft. felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem benyújtásának időpontja 2011. október 25-e, míg a felszámolási eljárás megindítása közzétételének időpontja 2012. március 21-e. A felperes a perbeli követelését a folyamatban lévő felszámolási eljárásban hitelezői igényként nem jelentette be.

A másodfokú bíróság is egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy az alperes és a **Sch...-F....** Kft. között 2011. október 1-jén létrejött konzorciumi megállapodás megfelel a Ptk. 568. § (1) bekezdése második fordulatában szabályozott polgári jogi társaságnak, azaz annak, hogy polgári jogi társaságot a felek közös gazdasági érdekeik előmozdítására és az erre irányuló tevékenységük összehangolására vagyoni hozzájárulás nélkül hoztak létre. Ez pedig azonos a jogirodalom által koordinatív polgári jogi társaságnak nevezett társasággal. A konzorciumi megállapodás megkötésének célja az volt, hogy a **B....** és Térsége Szennyvíz Önkormányzati Területfejlesztési Társulás területén csatornahálózat, szennyvíztisztító telep és gyűjtőaknák építése, valamint kiviteli tervezése tárgyában kiírt közbeszerzési eljárásban ajánlatot nyújtsanak be és a pályázat elnyerése esetén meghatározták a tagok részesedését a projektben, illetőleg a tagok közötti feladatmegosztást is, azaz a polgári jogi társaságot a közös gazdasági érdekeik előmozdítására és az erre irányuló tevékenység összehangolására hozták létre. A konzorciumi megállapodásban a résztvevő tagok a harmadik személyekkel szembeni felelősségüket nem korlátozták, az ajánlatkérővel szemben pedig úgy rendelkeztek, hogy a tag külön-külön és együttesen, egyetemlegesen felelősek a szerződés teljesítéséért. Ezen polgári jogi társasági formának - az alperes csatlakozó fellebbezésével ellentétben - sem a közös költségvetés, sem pedig a közös vagyon megléte nem feltétele, a vállalkozási szerződésben rögzített feladatokat pedig úgy végezték el, hogy a tagok a feladatokat egymás között megosztották, azonban ez közös tevékenységnek minősül, mivel mind a két tag részt vett a vállalkozási szerződés teljesítésében. A konzorciumi megállapodásra tekintettel a felelősséggel kapcsolatban a Ptk. 574. §-ában foglaltak az irányadók, azaz a társaság tevékenységéből eredő tartozásokért, illetőleg az ilyen tevékenységgel okozott károk megtérítéséért harmadik személyekkel szemben a tagok felelőssége egyetemleges (BDT2011/2608).

A konzorciumi megállapodás 3. pontjában rögzített egyetemleges felelősség csak

az ajánlatkérővel szemben került meghatározásra, a konzorciumi megállapodás kiegészítésének 2. pontjában a megrendelővel szembeni egyetemleges kötelezettségvállalás került rögzítésre, mintegy az előzőek megerősítéseként.

Ugyanakkor a konzorciumi megállapodás kiegészítésének 3. pontja szerint mindkét tag maga felel minden olyan kötelezettségért, amelyet a konzorciumi megállapodás alapján őt terhelő feladatok teljesítése érdekében harmadik felekkel köt, ideértve különösen az igénybe vett alvállalkozók teljesítését. A konzorciumi megállapodás kiegészítése 4. pontjában azt rögzítették a felek, hogy a tagok az általuk igénybe vett alvállalkozókkal szemben önállóan, a saját nevükben jogosultak szerződést kötni. A konzorcium nevében vállalkozói, alvállalkozói szerződés megkötésére kizárólag a konzorciumi vezető jogosult.

Ezt követően került 2011. február 22-én megkötésre az a szállítási szerződéssel vegyes vállalkozási szerződés, amelyet a **Sch...-F.... Kft.** az alperessel mint vállalkozóval kötött és amely szerint a **Sch...-F.... Kft.-nek** kellett a 328.800,- euró összegű szállítási és vállalkozási díjat megfizetnie az alperes részére. Ugyanakkor a vállalkozási szerződés 5.10. pontjában a megrendelő hozzájárult ahhoz, hogy a vállalkozó jogos követeléseit a kivitelező konzorcium vezetője közvetlenül a vállalkozónak fizesse meg a jelen szerződésben rögzített feltételeknek megfelelően.

A vállalkozási szerződésben foglaltakat a felperes teljesítette, az ezzel kapcsolatos műszaki átadás-átvételi eljárás 2011. október 25-én fejeződött be. A felperes először a **Sch...-F.... Kft.-t** szólította fel a számlák 8 napon belül történő kifizetésére, a felperes 2011. október 27-én a Ptk. 574. §-ára hivatkozással szólította fel az alperest a **Sch...-F.... Kft.** által ki nem fizetett számlák kifizetésére. Az alperes a 2011. december 8-án erre adott válaszában szerződéses jogviszony hiányára hivatkozott, valamint arra, hogy a **Sch...-F.... Kft.** nem volt jogosult a konzorcium nevében szerződést kötni, illetőleg az alperes nevében bármilyen formában kötelezettséget vállalni.

A 2011. október 11-én felvett emlékeztető szerint a **Sch...-F.... Kft.** képviselője úgy nyilatkozott, hogy azokat a számlákat, amelyeket befogadtak és nem vitattak, ott a fizetési felelősség is őket terheli, megerősítve azt is, hogy a szerződések tekintetében a **Sch...-F.... Kft.** állt jogviszonyban az alvállalkozóival.

A **Sch...-F.... Kft.** 2012. március 21-én került felszámolási eljárás hatálya alá. A fizetési meghagyásból ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a felperes a keresetét ugyancsak 2012. március 21. napján nyújtotta be. A felperes a másodfokú eljárásban úgy nyilatkozott, hogy a felszámolási eljárásban hitelezőként nem jelentkezett be. A 2009. szeptember 1-jétől hatályos 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 37. §-ának (3) bekezdése szerint, ha az (1) és (2) bekezdésben foglalt hitelezői igényeket az ott írt 180 napos határidő alatt a hitelező a felszámolási eljárásban nem jelenti be, a határidő elmulasztása jogvesztéssel jár. Mivel a felperes a **Sch...-F.... Kft.-vel** szemben az igényérvényesítést a 180 napos határidőn belül elmulasztotta, ezért a 180 nap határidő lejártával a követelés jogvesztés miatt megszűnt már az elsőfokú eljárásban. A felperes a szerződéses kötelezett elleni felszámolási eljárásban az igényét nem érvényesítette és a 180 napos jogvesztő határidő eltelte után arra már törvényes lehetősége sincs.

Mindebből, továbbá a fenti szerződéses rendelkezésekből következően a felperes az alperessel szemben sem érvényesítheti az igényét a perben.

Ezen túlmenően rámutat a másodfokú bíróság, hogy amennyiben vizsgálható lenne az alperes felelőssége, akkor ennek során figyelemmel kell lenni arra, hogy a felperes a konzorciumi megállapodás kiegészítésének 3. pontját és a 2011. december 20-i megállapodás 4. pontját semmisségre hivatkozással úgy támadta, hogy a **Sch...-F.... Kft.** mint szerződő fél nem állt perben; továbbá a Ptk. 578/A. §-ában rögzített elszámolás megtörtént a felek között.

A 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése szerint, ha a fél és az ügyvéd között nincs az ügy ellátására vonatkozó díjmegállapodás, vagy ha a fél ezt kéri, a bíróság a képviselő ellátásával felmerült munkadíj összegét a (2)-(6) bekezdésben foglaltak figyelembe vételével állapítja meg. A (2) bekezdés rögzíti, hogy polgári perben az elsőfokú bírósági eljárásban az ügyvéd munkadíjának a pereszes felet terhelő összege

- a) 10.000.000,- Ft-ot meg nem haladó pertárgyérték esetén a pertárgyérték 5 %-a, de legalább 10.000,- Ft,
- b) 10.000.000,- Ft feletti, de 100.000.000,- Ft-ot meg nem haladó pertárgyérték esetén az a) pontban meghatározott munkadíj és a 10.000.000,- Ft feletti összeg 3 %-a, de legalább 100.000,- Ft,
- c) 100.000.000,- Ft-ot meghaladó pertárgyérték esetén a b) pontban meghatározott munkadíj és a 100.000.000,- Ft feletti összeg 1 %-a, de legalább 1.000.000,- Ft.

Az általános bírói gyakorlat alapján a perköltségként figyelembe vehető ügyvédi munkadíj összegét a pertárgyérték és a ténylegesen végzett ügyvédi munka befolyásolja, azonban amennyiben a pertárgy értéke meghatározható, akkor elsősorban azt kell figyelembe venni.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a pertárgyértékekre és a jogi képviselő által kifejtett tényleges ügyvédi munkára tekintettel a perköltség összegét, annak mérséklésére a felperes által a fellebbezésében felhozott indokokra tekintettel nincs lehetőség.

A fentiek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - kiegészített és részben módosított indokolással - helybenhagyta.

Sem a felperes fellebbezése, sem az alperes csatlakozó fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kell a felperesnek az alperes részére a másodfokú eljárásban felmerült költségét megfizetnie a magas pertárgyértékekre tekintettel, annak mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdései alapján mérlegeléssel állapította meg.

Budapest, 2014. év április hó 17. napján

. Mika Ágnes s.k.  
a tanács elnöke

. Kurucz Zsuzsánna s.k.  
előadó bíró

. Gáspár Mónika s.k.  
bíró

A kiadmány hiteléül:

bírószági tisztviselő